

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาเน้นก่อนข้างมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญ จึงส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าไปมาก อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศและความเจริญทางวัตถุที่เพิ่มมากขึ้น มิได้หมายความว่าคนไทยจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2539) เพื่อให้การพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนาที่ท้าทายต่อการอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต คือ การพัฒนาคน ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) จึงได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดเน้นหลักของการพัฒนาแต่เพียงอย่างเดียว มาเป็นการเน้น "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนทุกคนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539)

โดยเหตุที่ เยาวชน คือ อนาคตของชาติ เพราะเป็นกำลังที่สำคัญและเป็นผู้สืบทอดในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของประเทศต่อไปในอนาคต ปรากฏว่า เยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั่วทั้งประเทศ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ 60,103,000 คน จากการสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2540 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540) และเมื่อหันการศึกษาภาคบังคับแล้วบางส่วนไม่ได้รับการศึกษาต่อ และขาดแหล่งวิชาที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างเพียงพอ มีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากยังมิได้รับบริการและการคุ้มครอง โดยเฉพาะมีเยาวชน (หญิง) เป็นจำนวนมากไม่น้อยที่ทำงานด้านบริการเป็นโสเภณีเด็กและถูกส่งไปเฝ้าทางเสียมเสียม มิได้รับการพัฒนาให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ดังนั้น เยาวชนทุกคนจึงสมควรจะได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามสถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและ

เยาวชนและให้เต็มตามศักยภาพ ตามนัยแห่งมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ที่ได้ระบุไว้ว่า “ รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม ” (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2537)

โดยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้กำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ (ชวน หลีกภัย , 2537) เพื่อเป็นแนวทางหลักให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างสอดคล้องและบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2537 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปลุกฝังให้เยาวชนตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนรักษาและส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ประจำชาติ
2. ให้เยาวชนมีความสำนึกในหน้าที่ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาสังคมให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
3. ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยทั้งทางกายจิตใจและสติปัญญา ให้การป้องกันโรคติดต่อและไม่ติดต่อ อุบัติภัยและสารพิษ ปลอดภัยจากภาวะทุพโภชนาการ เพื่อให้พร้อมที่จะพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ และคุณธรรมของเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
4. ปลุกฝังให้เยาวชนมีบุคลิกภาพดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยึดมั่นในระเบียบวินัยและความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา อดทน เสียสละ และมีความขยันหมั่นเพียร
5. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันของเยาวชน ให้อยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อเป็นรากฐานแห่งความร่วมมือเป็นสุขในสังคม
6. กระตุ้นให้เยาวชนเป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ สรรค์สร้างศิลปะ ส่งเสริมการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อประกอบสัมมาอาชีพตามสภาพของท้องถิ่น รู้จักใช้และสงวนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุข และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อชีวิตและที่เป็นภัยต่อสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และสถานพักผ่อนหย่อนใจอันเหมาะสมเป็นการลดปัญหาความตึงเครียดทางจิตใจ
8. ให้การสงเคราะห์ ฟื้นฟู พัฒนา และพิทักษ์สิทธิแก่เด็กในสถานะยากลำบากทุกกลุ่ม ให้สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้ และเป็นพลเมืองดี
9. ส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดี ระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงที่สำคัญของประเทศ ได้กลายเป็นศูนย์กลางของความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ด้านการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา จากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ จึงส่งผลทำให้ถึงแก่อ้อมอื่น ๆ และวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังเช่น ความคับคั่งของการจราจร ทำให้ชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และค่านิยม ก่อให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้นและมีเวลารว่างสำหรับผ่อนคลายความตึงเครียดน้อยลง ในขณะที่เด็กมีความต้องการด้านอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ความต้องการการออกกำลังกายและกีฬา ความต้องการเพื่อน การฝึกทักษะต่าง ๆ ฯลฯ ก็ยังคงต้องได้รับการสนองตอบอีกมาก (สำนักสวัสดิการสังคม, 2537) ดังนั้น แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านสุขภาพกายและจิตใจ อันมีเป้าหมายดังนี้ คือ "ให้เด็กและเยาวชนได้มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เล่นกีฬาได้และดูกีฬาเป็น" โดยการสนับสนุนให้มีอุปกรณ์การศึกษา กีฬา คนตรีและศิลปะในศูนย์เยาวชนทุกแห่งทั่วประเทศ และส่งเสริมให้มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเล่นกีฬา นันทนาการ จัดกิจกรรมเสริมความรู้ มีสวนสาธารณะสถานที่ธรรมชาติ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2539)

การออกกำลังกายและกีฬาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะใช้เป็นกลไกในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพที่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละให้อภัย มีคุณธรรมจริยธรรม และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2539) วรศักดิ์ เทียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการออกกำลังกายไว้ดังนี้ คือ "การออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำและเพียงพอแก่ความต้องการ จะช่วยทำให้ความดันและไขมันในเลือดลดลง อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ระบบประสาท การย่อยอาหารและการขับถ่ายทำงานได้ดีขึ้น เป็นผลทำให้ร่างกายเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ มีสุขภาพสมบูรณ์และสมรรถภาพของร่างกายสูง นอกจากนี้การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินยังเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของจิตใจได้เป็นอย่างดีอีกด้วย"

จากการศึกษาถึงลักษณะสังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต การประเมินสถานการณ์ผลการพัฒนาและสภาพปัญหาการพัฒนากีฬาของชาติที่ผ่านมา รวมทั้งทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) นโยบายรัฐบาลได้นำไปสู่การกำหนดควมวิสัยทัศน์

ของการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับ เยาวชน ดังนี้ คือ « เด็ก เยาวชน และประชาชน ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยใช้การออกกำลังกายและเล่นกีฬา เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม และจริยธรรม » (การศึกษาแห่งประเทศไทย, 2539)

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระบอบที่ผ่านมานั้น สถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเด็กและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ ตั้งไว้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังคงมีปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก และเยาวชนนั้นขาดการประสานและเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้าน ต่าง ๆ ส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีแนวทางในการพัฒนากระจัดกระจายอยู่ ทุกกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2539)

กองนันทนาการ สังกัดสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นองค์การบริหารของรัฐที่ สำคัญองค์หนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคมแก่ประชากรของชาวกรุงเทพ- มหานคร เนื่องจากประชากรของกรุงเทพมหานคร มีประมาณ 5.5 ล้านคน (5,584,963 คน) จาก 60 ล้านคน ในจำนวนนี้มีเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 8 - 24 ปี ประมาณ 1.4 ล้านคน (1,456,296 คน) ซึ่งมีประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร (สำนักงานทะเบียน ราษฎรกลาง กรมการปกครอง, 2539) โดยมีหน้าที่ให้บริการและจัดกิจกรรมส่งเสริมในการพัฒนา เยาวชน เผยแพร่ความรู้ คนตรี กีฬาแก่เยาวชน อันประกอบด้วยฝ่ายพัฒนาเยาวชน 1 (มีศูนย์เยาวชน จำนวน 18 แห่ง) ฝ่ายพัฒนาเยาวชน 2 (มีศูนย์เยาวชน จำนวน 10 แห่ง), ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) และศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งทางกรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งศูนย์ เยาวชนมาตั้งแต่ปี 2503 จนกระทั่งปัจจุบันมีศูนย์เยาวชนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบถึง 30 แห่ง

ในส่วนภูมิภาค สำนักบริหารการศึกษากลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็น หน่วยงานอีกองค์หนึ่ง ซึ่งได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์เยาวชนในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา โดยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา โครงการนี้สามารถนำเยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียนและ นอกโรงเรียนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดการมีส่วนร่วมเสพติด ยาเสพติด จึงเป็นวิธี การหนึ่งที่สามารถจะสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน ในอันที่จะมีสถานที่สำหรับ การเล่นกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ (กรมการปกครอง, 2532) ปัจจุบันสำนักบริหารการศึกษากลาง รับผิดชอบการจัดการศึกษาของเทศบาล จำนวน 149 แห่ง มี

ศูนย์เยาวชนของเทศบาลทั้งสิ้น 113 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยศูนย์เยาวชนระดับเทศบาลตำบล จำนวน 27 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 77 แห่ง และเทศบาลนคร จำนวน 9 แห่ง เทศบาลที่มีสำนักงาน ศูนย์เยาวชน จำนวน 93 แห่ง นอกนั้นใช้อาคารเรียน หอประชุม ศาลากลาง เป็นต้น (ข้อมูลเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2540 งานสำรวจติดตามและประเมินผล สำนักบริหารการศึกษาร้อยเอ็ด)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ สูงมาก และเป็นเมืองที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายเช่นเคอเวกกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้น จากงานวิจัยพบว่า สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ถึงแกดล้อมเป็นพิษ เด็กวัยรุ่นติดยาเสพติดและการพนันนั้น เกิดจากการขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ และสนามกีฬา ที่จะทำให้อวัยรุ่นได้ออกกำลังกาย อันนำมาซึ่งตัวปัญหาที่สำคัญของประเทศ (ราชศรีธรรมนิธม, 2539) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2535 ในด้านความสนใจเกี่ยวกับการเล่นกีฬาของเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอายุ 6-24 ปี ทั่วประเทศประมาณ 23.3 ล้านคน ปรากฏว่า มีผู้ที่ชอบเล่นกีฬาประมาณ 11.0 ล้านคน หรือร้อยละ 47.2 เท่านั้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2535) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนให้ความสนใจเกี่ยวกับการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น วิธีการอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมการใช้เวลาของเด็กและเยาวชนให้เกิดประโยชน์ คือ " การส่งเสริมการตั้งศูนย์เยาวชนทั้งในเมืองและในชนบทให้มากขึ้นอย่างจริงจัง ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยให้ศูนย์เหล่านี้สามารถให้บริการทั้งในด้านใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นศูนย์ตั้งคม และเป็นแหล่งศูนย์กลางในการส่งเสริมความรู้ ทักษะ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพและบุคลิกภาพของเยาวชน ให้ได้ผลอย่างแท้จริง " (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2534) อันจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ใช้เวลาว่างไปในทางที่เป็นประโยชน์

เนื่องจากศูนย์เยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนเป็นอย่างมาก และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์เยาวชน จึงเป็นสื่อในการพัฒนาเยาวชนให้เกิดความแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ และตั้งคมอีกด้วย ศูนย์เยาวชนจึงเปรียบเสมือนตัวจักรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ศูนย์เยาวชนจึงควรตระหนักว่า ศูนย์เยาวชนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกันประกอบกิจการใด ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและตั้งคมส่วนรวม จะเป็นการช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาเยาวชนอีกวิธีหนึ่ง หากศูนย์เยาวชนขาดเสียซึ่งการจัดค่านินงานที่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเยาวชน ดังนั้นศูนย์เยาวชนจึงควรจัดกิจกรรมและ

ค่านินงานศูนย์เยาวชนให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของเยาวชนอย่างแท้จริง อันจะมีผลทำให้เกิดการพัฒนาเยาวชน จึงจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมด้วย

ในการจัดค่านินงานของศูนย์เยาวชนในระบอบที่ผ่านมานั้น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการออกกำลังกาย พบว่า สภาพและปัญหาของศูนย์เยาวชนในปัจจุบัน ในด้านการสนับสนุนในระดับนโยบายก็ดี การจัดกิจกรรมด้านศึกษาก็ดี ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้ป้าหรือผู้ฝึกสอนกีฬา สถานที่และอุปกรณ์กีฬาซึ่งขาดแคลน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้มีสมาชิกร่วมกิจกรรมน้อย และขาดการบริหารจัดการที่ดี สิ่งเหล่านี้ทำให้การจัดกิจกรรมกีฬาของศูนย์เยาวชน ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังที่ รุ่งนภา สิงห์นรา (2538) ได้กล่าวถึง การค่านินงานของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครว่า " ศูนย์เยาวชนส่วนใหญ่มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมน้อย และมีอัตราค่าถึงของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย และสมาชิกที่มาใช้บริการโดยเฉลี่ยในหนึ่งวันมีจำนวนน้อย จึงทำให้การค่านินงานของศูนย์เยาวชนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร "

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดค่านินงานของศูนย์เยาวชนในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและเทศบาลนั้น ยังคงประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถค่านินการพัฒนาศูนย์เยาวชนแต่ละหน่วยงานให้เป็นไปตามที่ประสงค์ได้ เช่น ในด้านการสนับสนุนอัตราค่าถึงของบุคลากรงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และนโยบายของผู้บริหาร ฯลฯ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ศึกษาทางด้านพลศึกษา ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของเยาวชนอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งของชาติ เป็นกำลังสำคัญและเป็นผู้สืบทอดการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหา และเปรียบเทียบปัญหาการจัดค่านินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครและเทศบาล ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันอย่างไร กรอบกับจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องนี้มาก่อน ดังนั้นผลการวิจัยคงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการจัดค่านินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครและเทศบาล เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครและเทศบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครและเทศบาล

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานครและเทศบาล เท่านั้น
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ
  - 2.1 หัวหน้าศูนย์เยาวชน และผู้นำกิจกรรมด้านพลศึกษา สังกัดกองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน
  - 2.2 หัวหน้าศูนย์เยาวชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน สังกัดเทศบาลแต่ละแห่ง จำนวน 226 คน
3. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและเทศบาลในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้
  1. ด้านบุคลากร
  2. ด้านงบประมาณ
  3. ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
  4. ด้านการจัดการ
4. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลศูนย์เยาวชน 2 หน่วยงาน คือ
    - 1) กองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร
    - 2) กองการศึกษา สำนักงานเทศบาลตำบล/เมือง/นคร ในแต่ละแห่ง
  - 4.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่า ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชนเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริงในขณะนั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพ หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง ในการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกาย และกีฬาต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชน ในด้านบุคลากร, งบประมาณ, สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ

2. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกาย และกีฬาต่าง ๆ ของศูนย์เยาวชน ซึ่งทำให้การดำเนินงานของศูนย์เยาวชน ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในด้านบุคลากร, งบประมาณ, สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ

3. การออกกำลังกาย หมายถึง การใช้แรงกล้ามเนื้อและร่างกายให้เคลื่อนไหวเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี โดยจะใช้กิจกรรมใดเป็นสื่อก็ได้ เช่น กายบริหาร วิ่งเหยาะ หรือการฝึกกีฬาที่ไม่ได้มุ่งที่การแข่งขัน

4. กีฬา หมายถึง กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว และถือการเด่น ภายใต้อุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ โดยมุ่งเพื่อความสนุกสนาน และประโยชน์ในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ในบางครั้งอาจใช้การแข่งขันด้วย

5. กิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์เยาวชนจัดขึ้น ให้กับสมาชิกศูนย์เยาวชน เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างหลังการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เกิดประโยชน์ทางที่ดี และเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยใช้การออกกำลังกายและกีฬาเป็นสื่อในการเรียนรู้

6. การจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา หมายถึง การดำเนินการในด้านต่าง ๆ คือ ด้านบุคลากร, ด้านงบประมาณ, สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์เยาวชน แต่ในที่นี้จะจำกัดเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย คือ หัวหน้าศูนย์เยาวชน และผู้นำกิจกรรมด้านพลศึกษา หรือ/เจ้าหน้าที่สหุณาการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชนประเภทประจำเท่านั้น

8. ผู้นำกิจกรรมด้านพลศึกษา หมายถึง เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชนประเภทประจำ ซึ่งรับผิดชอบ และดำเนินการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาในศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร

9. เจ้าหน้าที่ทันตนาการ หมายถึง เจ้าหน้าที่ศูนย์เยาวชนประเภทประจำ ซึ่งรับผิดชอบและ ดำเนินการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาในศูนย์เยาวชนของเทศบาล

10. ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร หมายถึง ศูนย์เยาวชน ในสังกัดกองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 แห่ง ซึ่งมีที่ตั้งกระจายอยู่ตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค)

11. ศูนย์เยาวชนของเทศบาล หมายถึง ศูนย์เยาวชน ในสังกัดกองการศึกษา สำนักงาน เทศบาลตำบล / เมือง / นคร ในแต่ละแห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 113 แห่ง ซึ่งมีที่ตั้งกระจายอยู่ตามภูมิภาค ต่าง ๆ ของประเทศไทย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ง)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันในการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของ ศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร และเทศบาล
2. ทำให้ทราบถึงอุปสรรค และปัญหาในการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและ กีฬาของศูนย์เยาวชนในกรุงเทพมหานคร และเทศบาล
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับ หัวหน้าศูนย์เยาวชน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมด้าน กีฬา ในการปรับปรุงการจัดดำเนินการกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาของศูนย์เยาวชน ให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ทำให้หน่วยงานหรือองค์กรที่ให้การสนับสนุนอื่น ๆ ได้ทราบข้อมูลในอันที่จะเป็นแนวทาง ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้น ได้ดำเนินการช่วยเหลือ แก้ไข ปรับปรุงและส่งเสริมให้การจัดดำเนินการ กิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เยาวชนในแง่มุมอื่น ๆ ต่อไป